

DP-II-028-335/2015/AS

Warszawa, dnia 25 października 2015 r.

Pan Stanisław Trociuk

Zastępca

Rzecznika Praw Obywatelskich

W związku z wystąpieniem Nr VII.534.36.2015.KM z dnia 22 września 2015 roku dotyczącym kwestii *danych zamieszczanych w aktach stanu cywilnego dzieci urodzonych w następstwie procedury medycznie wspomaganej prokreacji oraz zabezpieczenia informacji o powyższym w rejestrze stanu cywilnego w związku z pojawiającymi się artykułami prasowymi na ten temat*, uprzejmie przedstawiam stanowisko Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w niniejszej sprawie.

Ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o *leczeniu niepłodności* (Dz.U. poz. 1087), która wejdzie w życie 1 listopada br., wprowadzone zostały zmiany m.in. w przepisach objętych kompetencją Ministra Spraw Wewnętrznych, tj. w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. – *Prawo o aktach stanu cywilnego* (Dz.U. z 2014 r. poz. 1741, z późn. zm.), zwanej dalej „*Prasc*”. Zmiany te w szczególności przewidują wprowadzenie obowiązku wpisywania do prowadzonego w ramach rejestru stanu cywilnego rejestru uznań informacji, że oświadczenie konieczne do uznania ojcostwa zostało złożone przed przeniesieniem do organizmu kobiety komórek rozrodczych pochodzących od anonimowego dawcy albo zarodka powstałego z komórek rozrodczych pochodzących od anonimowego dawcy albo z dawstwa zarodka (art. 19 ust. 2 pkt 4a *Prasc* dodany przez art. 93 pkt 1 lit. a *ustawy o leczeniu niepłodności*).

Należy podkreślić, że wprowadzane zmiany nakazują wprawdzie gromadzenie informacji w rejestrze uznań o złożeniu ww. oświadczenia, jednak nie oznacza to, że z tych zmian wynika obowiązek zamieszczania w akcie urodzenia informacji o uznaniu ojcostwa określonego w art. 75¹ ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (Dz.U. 2015 r. poz. 583, z późn. zm.), tj. dotyczącego dziecka, które urodzi się w efekcie procedury medycznie wspomaganej prokreacji. Przepisy *Prasc* nie przewidują również, aby informacje o takim uznaniu były zamieszczane w odpisie aktu urodzenia wydawanym z aktu urodzenia sporządzonego w rejestrze stanu cywilnego.

Informacje pozwalające ustalić fakt urodzenia uznanego dziecka w następstwie procedury medycznie wspomaganej prokreacji będą znajdowały się wyłącznie w rejestrze uznań i protokole uznania (art. 19 ust. 2 pkt 4a *Prasc* oraz art. 63 ust. 11 i 12 *Prasc*).

Stosownie do wprowadzanego art. 63 ust. 11 *Prasc* jeżeli oświadczenie konieczne do uznania ojcostwa zostało złożone przed przeniesieniem do organizmu kobiety komórek rozrodczych pochodzących od anonimowego dawcy albo zarodka powstałego z komórek rozrodczych pochodzących od anonimowego dawcy albo z dawstwa zarodka, kierownik urzędu stanu cywilnego sporządza protokół, który zawiera dane

enumeratywnie wymienione w tym przepisie. Art. 63 ust. 12 *Prasc* stanowi z kolei, że protokół uznania po urodzeniu dziecka będzie dołączany do akt zbiorowych aktu urodzenia i podlegał udostępnieniu jedynie na wniosek osoby, której akt dotyczy, po osiągnięciu przez nią pełnoletności, lub na żądanie sądu. Warto przy tym dodać, iż jako element akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego protokół uznania będzie podlegał, stosownie do art. 27 ust. 1 *Prasc*, zabezpieczeniu m.in. przed nieuprawnionym dostępem osób trzecich.

Natomiast rejestr uznań stanowi integralną część rejestru stanu cywilnego i wykorzystywany jest jedynie jako narzędzie dla kierownika urzędu stanu cywilnego do ustalania pochodzenia dziecka przy sporządzaniu aktu urodzenia. Tym niemniej w akcie urodzenia informacji o uznaniu dziecka w następstwie procedury wspomaganej prokreacji nie będzie się zamieszczać.

Warto zwrócić uwagę, że rejestr stanu cywilnego obejmuje zbiór aktów stanu cywilnego zawierających pełne dane osobowe, w tym dane wrażliwe. Szczególny charakter prawny aktów musi powodować ograniczenie ich jawności, a w rezultacie ograniczenie dostępu do rejestru stanu cywilnego, w tym także do prowadzonego w jego ramach rejestru uznań. W tym celu w art. 5 ust. 3 *Prasc* zastrzeżono dostęp do rejestru stanu cywilnego wyłącznie dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych, kierownika urzędu stanu cywilnego i jego zastępcy, a także - w zakresie sprawowanego nadzoru - wojewody. Spoczywający na pracownikach urzędów realizujących w imieniu ww. organów ustawowe zadania z zakresu rejestracji stanu cywilnego obowiązek przestrzegania przepisów prawa i sankcje karne za naruszenie tego obowiązku (np. sankcje karne wynikające z rozdziału 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o ochronie danych osobowych* - Dz. U. z 2014 r. poz. 1182, z późn. zm.) wydają się być wystarczającym zabezpieczeniem przed przekazywaniem informacji figurujących w rejestrach państwowych, w tym w rejestrze stanu cywilnego i prowadzonym w nim rejestrze uznań, w innych celach i innym podmiotom niż wynika to z przepisów prawa. Zewnętrzne podmioty (tj. inne niż ww. organy) nie posiadają jakiegokolwiek dostępu do rejestru stanu cywilnego, chyba że z innych przepisów wynika obowiązek udostępnienia im tych danych (np. sądom na podstawie art. 63 ust. 12 *Prasc*).

Odnosząc się do podniesionego w wystąpieniu zagadnienia sposobu zabezpieczenia danych zamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego wyjaśnić należy, że rejestr ten stanowi jeden z komponentów Systemu Rejestrów Państwowych (SRP), który został uruchomiony z dniem 1 marca 2015 roku. Dostęp do rejestru stanu cywilnego (funkcjonującego w SRP jako Baza Usług Stanu Cywilnego, zwana dalej „BUSC”) zapewnia aplikacja ŹRÓDŁO, która wykorzystuje dedykowane (zabezpieczone) łącza.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 *Prasc* rejestr stanu cywilnego prowadzony jest przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych w systemie teleinformatycznym. Z uwagi na fakt przetwarzania w przedmiotowym rejestrze danych osobowych, w rozumieniu przepisów ustawy *o ochronie danych osobowych*, system teleinformatyczny, w którym prowadzony jest rejestr, musi spełniać wymogi wskazane zarówno w samej ustawie, jak i w aktach wykonawczych do ustawy.

W celu realizacji wymogu określonego w art. 37 ustawy *o ochronie danych osobowych*, ograniczającego dopuszczenie do przetwarzania danych osobowych tylko do osób posiadających upoważnienie administratora danych, do przetwarzania danych osobowych w rejestrze stanu cywilnego w urzędach gmin i wydziałach obywatelskich urzędów wojewódzkich zostały dopuszczone jedynie osoby posiadające stosowne upoważnienie do przetwarzania danych osobowych w zakresie niezbędnym do wykonywania przez nie obowiązków służbowych. Należy podkreślić, że jest to warunek konieczny do rozpoczęcia przez te osoby pracy w systemie BUSC.

Odpowiadającym wymogowi posiadania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych zabezpieczeniem technicznym jest posiadanie przez pracownika karty dostępowej, zawierającej imienny certyfikat wystawiony przez Centrum Certyfikacji MSW na wniosek kierownika uprawnionej jednostki organizacyjnej. Należy podkreślić, że każdy taki wniosek podlega weryfikacji i akceptacji przez Dyrektora Departamentu Ewidencji Państwowych MSW. Certyfikat zaś uprawnia do dostępu do zasobów SRP wyłącznie w zakresie wskazanym we wniosku i jest wydawany na czas określony (dwóch lat), po którego upływie podlega recertyfikacji. Oprócz wymogu uzyskania karty z certyfikatem dostępu system przewiduje także nadanie pracownikowi odpowiednich uprawnień technicznych (odpowiedniej roli) w systemie, warunkującej zakres czynności, do których wykonywania pracownik jest uprawniony. W przypadku ról określonych dla pracowników urzędów stanu cywilnego, najszersze uprawnienia posiada jedynie kierownik urzędu stanu cywilnego.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że w związku z treścią art. 39 ustawy o *ochronie danych osobowych* MSW w ramach SRP prowadzi ewidencję osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych w rejestrze stanu cywilnego (BUSC), a ponadto wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast oraz wojewodowie, upoważnieni do przetwarzania danych osobowych w rejestrze stanu cywilnego w imieniu Ministra Spraw Wewnętrznych, zostali zobowiązani do prowadzenia ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych. Należy również wskazać, że osoby, które zostały upoważnione do przetwarzania danych zgodnie z przepisami ustawy o *ochronie danych osobowych* zobowiązane są zachować w tajemnicy te dane osobowe.

Zwrócić również należy uwagę, że dostęp do danych osobowych obywateli przez pracowników urzędów stanu cywilnego, co do zasady, jest skutkiem realizacji określonych spraw związanych z rejestracją stanu cywilnego oraz dokonywaniem czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego.

Bezpośredni dostęp do rejestru stanu cywilnego posiada również nieliczna grupa pracowników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz pracownicy odpowiadający za techniczne utrzymanie rejestru. Pracownikom tym, podobnie jak w przypadku pracowników urzędów stanu cywilnego, udzielono stosownych upoważnień do przetwarzania danych osobowych. W celu uzyskania dostępu do rejestru składają stosowne wnioski dostępowe, posiadają również nadane stosowne uprawnienia techniczne (role) w systemie.

Prócz powyższego dodać należy, że w celu realizacji art. 38 ustawy o *ochronie danych osobowych* Minister Spraw Wewnętrznych jako administrator danych zgromadzonych w rejestrze stanu cywilnego (BUSC) poprzez monitoring logów systemowych realizuje kontrolę nad wprowadzaniem oraz udostępnianiem danych zgromadzonych w rejestrze. Każda czynność wykonywana przez użytkownika systemu (pracownika urzędu stanu cywilnego, pracownika wydziału spraw obywatelskich urzędu wojewódzkiego lub pracownika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych) jest odnotowywana przez system teleinformatyczny, w którym prowadzony jest rejestr.

Podkreślenia nadto wymaga, iż w Systemie Rejestrów Państwowych każdy z rejestrów funkcjonuje niezależnie od pozostałych, a informacje zawarte w rejestrze uznającym element rejestru stanu cywilnego nie będą widniały w innych rejestrach (np. rejestrze PESEL), co w połączeniu z zasadą nadawania pracownikom uprawnień technicznych jedynie w zakresie niezbędnym do realizacji określonych obowiązków służbowych powoduje, że pracownicy wykonujący zadania w zakresie innych rejestrów niż rejestr stanu cywilnego (np. PESEL) nie będą mieli dostępu do tych danych. Taka konstrukcja ma na celu

ograniczenie liczby osób przetwarzających określone kategorie danych do niezbędnego dla realizacji zadań minimum.

Należy także wskazać, że każde udostępnienie danych w SRP, w szczególności udostępnienie danych z rejestru stanu cywilnego (BUSC), jest rejestrowane w systemie i przypisane użytkownikowi, który skierował zapytanie.

Odnosząc się natomiast do ewentualnych zagrożeń zewnętrznych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uprzejmie informuje, że celem sprawdzenia bezpieczeństwa funkcjonowania Systemu Rejestrów Państwowych, na przełomie grudnia 2014 roku oraz stycznia 2015 roku zostały przeprowadzone przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego testy bezpieczeństwa systemu pod kątem odporności na ataki z zewnątrz. Otrzymany przez MSW w dniu 12 stycznia br. raport końcowy z ww. testów nie wskazuje na istotne zagrożenia. Ponadto w celu weryfikacji występowania ewentualnych błędów w bezpieczeństwie aplikacji zlecono przeprowadzenie przez podmiot trzeci stosownych testów bezpieczeństwa, obejmujących testy penetracyjne i audyt kodu źródłowego, które również nie wykazały błędów systemu skutkujących ryzykiem zewnętrznego dostępu do danych zawartych w SRP.

W związku z powyższym należy podkreślić, że przedsięwzięte przez Ministra Spraw Wewnętrznych zabezpieczenia organizacyjno-techniczne zapewniają należyłą ochronę danych zamieszczanych w rejestrze stanu cywilnego (BUSC) przed dostępem do nich przez osoby nieuprawnione.

Niezależnie od wskazanych wyżej wyjaśnień należy jednak zwrócić uwagę, że zmiana wprowadzająca obowiązek wpisywania do rejestru uznań informacji o złożeniu oświadczenia koniecznego do uznania ojcostwa przed przeniesieniem do organizmu kobiety komórek rozrodczych pochodzących od anonimowego dawcy albo zarodka powstałego z komórek rozrodczych pochodzących od anonimowego dawcy albo z dawstwa zarodka stanowiła jedynie fragment całościowej regulacji *ustawy o leczeniu niepłodności*, której projekt przygotowało i monitorowało podczas prac legislacyjnych Ministerstwo Zdrowia. Koncepcja przyjętego rozwiązania polegającego na składaniu ww. oświadczenia przez partnera kobiety przed przeniesieniem komórek do jej organizmu oraz rejestrowania tych oświadczeń pochodzi z tego projektu. Na etapie prac rządowych Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nie zgłaszało uwag do tego rozwiązania, nie powstały bowiem wątpliwości w kwestiach prawnej dopuszczalności oraz możliwości zabezpieczenia w rejestrze uznań i aktach zbiorowych aktu urodzenia danych o złożonym oświadczeniu przed dostępem osób nieuprawnionych. Natomiast kwestia uzasadnienia wprowadzenia takich rozwiązań pozostaje poza kompetencjami Ministra Spraw Wewnętrznych.

**MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

**z up. Przemysław KUNA
Podsekretarz Stanu**